

A szerves természet köréből a fagy és különösen a szélvihar okoz érzékeny károkat; utóbbi főként luczfenyvesekben dönti le idő előtt, és az erdész üzemtervét megzavarva, a fákat.⁷⁰⁾

Az erdőgazda működésének e vázlatos leírását a selmeczbányai m. kir. erdészeti főiskola⁷¹⁾ és a vadászzerdei erdőőri szakiskola képének bemutatásával zárjuk.⁷²⁾

Előbbiben a hazai erdőgazdaság intézésére és vezetésére hivatott tisztii személyzetet neveli a főiskola derék tanári kara, míg a vadászzerdei erdőőri szakiskola a segédszolgálatot és erdőőrzést teljesítő altisztii személyzet nevelésére szolgáló négy tanintézetünk egyike.

Vajha rövid elmefuttatásunkkal sikerült volna a kevésbé ismert, sokszor pedig céljaiban, hivatásában és jelentőségében nagyon félreismert erdőgazdaságunknak híveket szerezni és t. hallgatóinkban megérlelni azt a tudatot, hogy szeretett hazánk bérceit borító erdőkoszoruban oly kincscsel bír, amelyet az eddiginél jobban kell méltányolni és óvni!

Javaslat felső erdészeti szakoktatásunk fejlesztése ügyében.

Irta: *Muzsnay Géza.*

(Vége.)

II. A vizsgarendszer módosítása.

A mi főiskoláinkon fennálló kötelező félévi vizsgák rendszere, mely szerint a hallgatók minden félév végével külön vizsgákat tesznek az illető félévben hallgatott összes tantárgyakból, ma már sehohsem talál alkalmazást, sem a külföldi erdészeti főiskolákon, sem pedig hazai többi főiskolánkon. Legalább ebben az alakjában nem.

Ennek az elavult vizsgarendszernek a nagy hátrányai általánosan ismeretesek. Hallgatóink között csak kivételesen akad olyan, aki évközben az előadások idején rendelkezésére álló szabad időt

⁷⁰⁾ Széldöntött luczfenyves.

⁷¹⁾ A selmeczbányai m. kir. erdészeti főiskola.

⁷²⁾ A vadászzerdői m. kir. erdőőri szakiskola.

és a szünidőket tanulásra jól felhasználná. A legtöbben csak néhány nappal a vizsgák előtt fognak hozzá komolyan a tanuláshoz, bízva abban, hogy ez alatt a néhány nap alatt később az egyes vizsgák közé eső rövid időközökben, úgy ahogy, elkészülhetnek a vizsgákra és így mindössze néhány napi gyors és felületes tanulás után mennek vizsgához az egyes tantárgyakból. Az ilyenek nagyrésze a vizsgán a minimális mértéket megüti ugyan, mert még élénk emlékezetében vannak a tanultak, de mire az utolsó tantárgyból is letette a vizsgát, az elsőből már alig tud valamit.

E mellett a rendszer mellett, még ha különben szigorú mértéket alkalmazunk is a vizsgánál, alapos és maradandó tudást hiába várunk hallgatóinktól. Sokkal jobb eredmény érhető el nézetem szerint az összevont vizsgákkal, már csak azért is, mert ahhoz, hogy egyszerre több tantárgyból sikerrel vizsgázhassék valaki a tanultakat össze ne zavarja, sokkal alaposabb készülségre van szüksége és sokkal jobban meg kellett emésztette legyen az egyes tantárgyak tananyagát, mint ha emlékező tehetségére támaszkodva, kisebb részletekben ad számot arról, amit tanult. De czélszerűbbek az összevont vizsgák azért is, mert a több tagból álló vizsgáló *bizottság* helyesebben ítélheti meg a hallgató tudását és értékét, mint az egyes tanárok külön-külön.

Feltétlenül szükségesnek tartanám ennél fogva a *mai félévi vizsgákról az összevont vizsgákra való áttérést*. Minthogy azonban a tantárgyak nagy számánál és heterogén voltánál fogva egy-egy összevont vizsgára különben tulságosan sok és egymástól eltérő jellegű tárgy jutna, a kérdés a mi viszonyaink között úgy volna leghelyesebben megoldható, ha az összevont vizsgák nem ölelnék fel az összes tantárgyakat, hanem ezeknek egy részéből továbbra is félévi vizsgákat tennének a hallgatók. Emellett az összevont vizsgák némely tárgyaiból (illetőleg némely két részből álló tantárgynak az első részéből) kötelező kollokviumok volnának tartandók a félév végén (esetleg a félév folyamán több ízben) azzal a czélzattal, hogy a hallgatók kénytelenek legyenek az illető tárggyal előzetesen is foglalkozni. Ilyen tantárgyakul azok volnának megjelölendők, amelyeknek ismerete a belőlük leteendő összevont vizsga előtt hallgatandó valamely másik tantárgynak (illetőleg a tantárgy II. részének) a megértéséhez múlhatatlanul szükséges.

A kollokviumoknál természetesen nem kellene olyan szigorú mértéket alkalmazni, mint az összevont avagy a félévi vizsgáknál.

Az összevont vizsgákat illetőleg legcélszerűbbnek tartanám, ha a hallgatók az alap- és segédtudományokból meg a technikai tárgyak egy részéből az első és a második év végén egy-egy alapvizsgát s a szorosabb értelemben vett szaktárgyakból és a technikai tárgyak többi részéből a harmadik és negyedik év végén egy-egy szigorlatot, tehát összesen két alapvizsgát és két szigorlatot tennének a főiskolán. Emellett a kissé talán szokatlan beosztás mellett a hallgatók korántsem lennének olyan nagy mértékben megterhelve, mintha az összevont vizsgák száma kevesebb volna s ennek következtében egy-egy vizsga nagyon sok tantárgyra terjedne.

De az összevont vizsgák ilyen megosztása más okból is kívánatos. Nevezetesen kívánatos, hogy az alapvizsga ne egyszerre, a második év végén, hanem két részben tartassék meg s ekkép az első év végére eső első alapvizsgánál alkalom nyiljék arra, hogy az első évfolyamot végzett hallgatók közül a leggyöngébb tehetségűek, akikről t. i. már előre megállapítható, hogy nem lesznek képesek tanulmányaikat kellő sikerrel elvégezni, a főiskoláról idejekorán (rendes körülmények között mindjárt az első év végével) végleg eltávolíttassanak. (T. i. evégből felhatalmazandó volna a vizsgáló bizottság, hogy azokra a hallgatókra nézve, akik a legelemibb dolgokban is nagyfoku járatlanságot tanusítanak s akiknél a főiskola elvégzéséhez szükséges tehetség hiányáról győződnek meg, a főiskoláról való végleges elbocsátást végérvényesen kimondhassa.)

A vizsgarendszert egyébként az elmondottakhoz képest a következőképpen vélem megállapítandónak.

Az első év végeztével leteendő első *alapvizsga* felöleli: 1. a mennyiségtant; 2. a czhémia I. és II. részét; 3. a fizikát és mechanikát; 4. a növénytan I. és II. részét és 5. az általános geológiát, vagyis az ábrázoló mértan és a technikai rajz kivételével az első évfolyam összes tantárgyait. Az alapvizsgát megelőzőleg félévi vizsga teendő (az első félév végén) az ábrázoló mértanból s osztályzat mutatandó fel a technikai rajz I. részéből. Ezenkívül ugyancsak az alapvizsga előtt (szintén az első félév végén) kollokválni kell a mennyiségtanból, mint olyan tárgyból, amelynek

ismerete a fizika és mechanika megértéséhez szükséges, továbbá a kémia I. részéből és a növénytan I. részéből.

A második év végeztével leteendő *második alapvizsga* tárgyai: 1. az erdészeti állattan; 2. a termőhelyismeret; 3. az erdészeti földméréstan; 4. a középítéstan; 5. a nemzetgazdaság- és pénzügytan. Ezt megelőzőleg félévi vizsga teendő (annak a félévnek a végén, amelyben az illető tantárgy előadatot): a fák anatómiájából és fiziológiájából, az erdészeti géptanból és a kémiai technológiából s osztályzat, illetőleg szorgalmi jegy mutatandó fel a technikai rajz II. részéből és a lövészeti gyakorlatokból; továbbá kollokválni kell a harmadik félév végén a termőhelyismeret I. részéből, az erdészeti földméréstan I. részéből és a középítéstan I. részéből.

Az *első szigorlat* (a harmadik év végén) kiterjed: 1. az erdőműveléstanra; 2. az erdőhasználattanra és iparműtanra; 3. az erdőbecsléstanra; 4. az erdészeti törvényekre; 5. az erdei szállítási eszközök és berendezésekre. Megelőzőleg félévi vizsga teendő: az első félév végén a jog I. és II. részéből, a vadászat- és fegyvertanból és a baleseteknél való első segélynyújtásból, a második félév végén pedig a talajkötés- és vadpatakszabályozásból. Kollokválni kell az első félév végén: az erdőműveléstan I. részéből, az erdőhasználattan és iparműtan I. részéből és az erdei szállítási eszközök és berendezések I. részéből. Szorgalmi osztályzat mutatandó fel az erdészeti földméréstan folytatólagos gyakorlatokból s esetleg bekövetelendő mindenkitől valamely legalább 40—50 kat. hold kiterjedésű terület felmérésének az eredményeképpen az erről készített részletes térkép a felvételi és számítási adatokkal együtt.

A negyedik év végén leteendő *második szigorlat* végül felöleli: 1. az erdővédelemtant; 2. az erdőrendezéstant; 3. az erdőértékszámítástant; 4. az erdészeti politikát; 5. az erdészeti kereskedelmi ismereteket. Ez előtt a szigorlat előtt félévi vizsgát kell tenni: az első félév végén az erdészeti statisztika — és földrajzból, valamint az erdészeti adminisztráció — és számvitelből, a második félév végén pedig a halászatból s a mező- és legelőgazdaságtanból és gyümölcsfatenyésztésből. Kollokválni kell az első félév végén az erdőrendezéstan I. részéből. Szorgalmi osztályzat mutatandó fel: az erdészeti kísérletekből, továbbá az erdőműveléstanból és az erdővédelemtanból tartott folytatólagos gyakorlatokból.

Alapvizsgák és szigorlatok évente háromszor, t. i. júliusban, október hó első felében és februárban volnának tartandók. A választás ezek között az időszakok között a hallgatók tetszésére volna bízandó. A szóbeli vizsgákkal kapcsolatosan a szükséghez képest írásbeli vizsgákat is kellene tartani némely tárgyból.

Annak a könnyebb megítélhetése kedvéért, hogy a hallgatók e rendszer szerint az egyes félévekben milyen mértékben lennének vizsgákkal és kollokviumokkal megterhelve (feltéve, hogy minden vizsgát és kollokviumot mindjárt az e czélra kijelölt első időszak alatt tesznek le), ezeket alább átnézetesebb alakban csoportosítottam.

Az I. félév végén.

Kollokvium :

1. Mennyiségtan.
2. Chémia I. rész.
3. Növénytan I. rész.

Félévi vizsga :

1. Ábrázoló mértan.

A III. félév végén.

Kollokvium :

1. Termőhelyismeret I. rész.
2. Erdészeti földméréstan I. rész.
3. Középitéstan I. rész.

Félévi vizsga :

1. A fák anatómiája és fizio-
giája.

A II. félév végén.

Első alapvizsga :

1. Mennyiségtan.
2. Chémia I. és II. rész.
3. Fizika és mechanika.
4. Növénytan I. és II. rész.
5. Általános geológia.

Osztályzat mutatandó fel :

A technikai rajz I. részből.

A IV. félév végén.

Második alapvizsga :

1. Erdészeti állattan.
2. Termőhelyismeret I. és II.
rész.
3. Erdészeti földméréstan I. és
II. rész.
4. Középitéstan I. és II. rész.
5. Nemzetgazdaság- és pénz-
ügytan.

Félévi vizsga :

1. Erdészeti géptan.
2. Chémiai technológia.

Szorgalmi osztályzat :

A lövészeti gyakorlatokból.

Az V. félév végén.

Kollokvium :

1. Erdőműveléstan I. rész.
2. Erdőhasználat- és iparműtan I. rész
3. Erdei szállítási eszközök és berendezések I. rész.

Félévi vizsga :

1. Vadászat- és fegyvertan.
2. Első segélynyújtás baleseteknél.
3. Jog I. és II. rész.

A VII. félév végén.

Kollokvium :

1. Erdőrendezéstan I. rész.

Félévi vizsga :

1. Erdészeti statisztika és erd. földrajz.
2. Erdészeti adminisztráció és számvitel.

A VI. félév végén.

Első szigorlat :

1. Erdőműveléstan I. és II. rész.
2. Erdőhasználat- és iparműtan I. és II. rész.
3. Erdőbecsléstan.
4. Erdészeti törvények.
5. Erdei szállítási eszközök és berendezések I. és II. rész.

Félévi vizsga :

1. Talajkötés és vadpataszabályozás.

Szorgalmi osztályzat :

A földméréstani gyakorlatokról.

A VIII. félév végén.

Második szigorlat :

1. Erdővédelemtan.
2. Erdőrendezéstan I. és II. rész.
3. Erdőértékszámítástan.
4. Erdészeti politika.
5. Erdészeti kereskedelmi ismeretek.

Félévi vizsga :

1. Halásztattan.
2. Mező- és legelőgazdaságtan és gyümölcsfatenyésztés.

Szorgalmi osztályzat :

1. Erdészeti kísérletek.
2. Erdőműveléstan gyakorlatok.
3. Erdővédelemtani gyakorlatok.

Minthogy elébb elvi szempontból kell eldönteni, vajjon ez a tervezet elfogadtatik-e vagy sem, időelőtti volna a vizsgákra vonatkozó részletes szabályok tekintetében már most javaslatot tennem. De már most jelezni kívánom, hogy ezekbe a szabályokba olyan irányú intézkedés volna felveendő, amely szerint azok a hallgatók, akik az egyes évek végén esedékes vizsgákat és szigorlatokat (s természetesen az ezeket megelőző kollokviumokat is) a következő év február havának végéig sikerrel le nem teszik, a főiskolára azontul be nem iratkozhatnak mindaddig, míg múlasztásaikat nem pótolják. Az illető tantárgy vagy tantárgyak újra hallgatására való kötelezése a vizsgát ki nem állott hallgatónak mellőzendő volna.

Az eddig szokásos *erdészeti államvizsgát* (2 évi gyakorlat után) továbbra is fentartandónak vélem, de *csak mint teljesen gyakorlati jellegű vizsgát*. Ehhez képest annak a tárgyai az eddigi előírás megfelelő módosításával akként volnának megállapítandók, sőt az egyes tantárgyak keretén belül is a vizsgaanyag akként volna körülírandó, hogy a gyakorlati jelleg határozottan kifejezésre jusson.

Kívánatosnak tartom végül, hogy a főiskola feljogosíttassék a *doktori cím* adományozására. Minthogy eziránt illetékes helyre már felterjesztés tétetett, ennek a kérdésnek a bővebb tárgyalását itt mellőzhetőnek vélem.

III. Egyéb indítványok.

1. A főiskolai szakoktatásnak gyakorlatiasabbá tétele érdekében a beiratkozó hallgatóktól követeltessék meg, *hogy főiskolai tanulmányaik megkezdése előtt valamely állami, esetleg más rendszeres erdőgazdaságban legalább két hónapi gyakorlati szolgálatot* teljesítettek legyen abból a célból, hogy az erdővel és az erdőgazdaság körében lévő teendők mibenlétével már előzetesen megismerkedjenek némileg, és mielőtt végleg az erdészeti pályára szánják magukat, tájékozódjanak azok felől a feladatok felől, amelyek a főiskola elvégzése után rájuk várnak. Az olyan szegényebb sorsú ifjak, akik jeles, vagy legalább jó érettségi bizonyítvánnyal bírnak (de csakis az ilyenek), ez alatt a két hónap alatt — ha az állami erdőkezeléshez vannak beosztva — az állam által mérsékelt díjazásban volnának részesítendőek.

Ezenkívül minden hallgató köteleztessék arra is, hogy főiskolai tanulmányai közben *a nyári szünidők folyamán két ízben 6–6 hetet* szintén gyakorlatban töltsön.

A hallgatóknak előzetes és szünidei gyakorlati idejük alatt való foglalkoztatása részletesen szabályozandó volna s e szabályok keretében kötelezendők volnának a hallgatók, hogy tapasztalataikról és működésükről naplót vezessenek. (Épp úgy részletes utasításban kellene előírni — legalább az állami szolgálatba lépő, végzett hallgatókra nézve — azt is, hogy az államvizsgát megelőző két évi gyakorlati idő alatt milyen munkakörben alkalmaztassanak.)

2. A hallgatók alaposabb gyakorlati kiképzése érdekében a főiskola részére *legalább három nagyobb kiterjedésű tanulmányi erdő jelöltessék ki* a kincstári erdőkben, még pedig egy a magashegységben, egy a középhegységben, egy a síkságon vagy a dombvidéken. (Hogy hol, ez a székhely kérdés eldöntése után volna legmegfelelőbbben meghatározható.) Ezekben a tanulmányi erdőkben a tanítás céljait szolgáló legkülönfélébb berendezéseket kellene létesíteni s gondoskodni kellene a többek között arról, hogy a legkülönbözőbb erdőalakok, erdőművelési eljárások, az erdőgazdaság szabályozásának különféle rendszerei, a különféle erdei szállítási berendezések stb. a hallgatóknak bemutathatók legyenek. Együttal olyan minta-erdőgazdaságok lehetnének ezek, amelyek közvetve a hazai erdőgazdaság fejlődését nagymértékben előmozdítani volnánk hivatva s amelyek az erdészeti kísérleti ügy céljait is szolgálják.

Természetesen szükséges volna, hogy a III. és IV. éves erdőmérnökhallgatók az illető szaktanárokkal és tanársegédekkel egyetemben évente néhány hetet ezekben az erdőkben töltsenek s ott gyakorlatokat végezzenek, ami a tanítási idő megfelelő beosztása mellett (pl. ha a nyári félév valamivel korábban kezdődne mint most) nagyobb nehézségbe nem igen ütköznék.

3. A főiskolán jelenleg fennálló általános tandíj- és vizsgadíjmentesség következtében az erdőmérnökhallgatók jelentékeny része ma az olyan szegénysorsú és emellett gyenge tehetségű ifjabból telik ki, akik nem annyira hivatásból, mint inkább a tandíj- és vizsgadíjmentesség miatt lépnek az erdészeti pályára. Ennek az állapotnak továbbra való fentartása határozottan ellenkezik az

erdészeti szak érdekeivel. Ennélfogva a *jövőre a hallgatók tandijak és vizsgadíjak fizetésére volnának kötelezendők*. Annyival inkább indokolt volna ez, mert — amint a többször idézett ismeretésből is kitűnik — a külföldi erdészeti főiskolákon a hallgatók mindenütt fizetnek tandijat s az eisenachi és tharandti erdészeti akadémiák kivételével vizsgadíjat is, épp úgy, mint hazai többi főiskolánkon, hozzájuk számítva a gazdasági akadémiákat is.

A szegénysorsú hallgatók közül a jeles előmenetelűeknek természetesen így is elengedhető volna a tandij vagy annak egy része.

4. Minthogy a hallgatók jelenleg a rajzolással a rajzórakon kívül is annyira el vannak foglalva, hogy a félév folyamán tanulásra nem jut elegendő idejük s részben ez is az oka annak, hogy felületes készséggel jelennek meg a vizsgákon: mondassék ki, hogy *a hallgatóktól csak annyi rajz beadása követelendő, amennyit megfelelő szorgalom mellett kizárólag a rajzórakon elkészíthetnek*. Sőt kimondandó volna — miként a budapesti műegyetemen ki van mondva — az is, hogy a hallgatók magánlakásán készített rajzok nem fogadhatók el,

5. Ugyancsak a hallgatók tulterhelésének elkerülése érdekében minden tanárra nézve kötelező elv gyanánt mondassék ki, hogy a tananyag terjedelme tekintetében *a megállapított előadási órák számához kell alkalmazkodni*.

IV. A legközelebről megvalósítható reformok.

Az I—III. alatt előadott javaslataim, amint előre bocsátottam volt, csak az erdészeti főiskola székhely kérdésének az eldöntése s ezzel kapcsolatban az erdészeti szakoktatásnak a bányászatitól leendő elválasztása után lesznek mind megvalósíthatók. Egy részüknek végrehajtása ellen azonban már most sem forog fenn nagyobb akadály. Így a *tanterv módosítására vonatkozó javaslatok közül* már a közel jövőben megvalósítható volna:

a) Az erdészeti politikának és az erdészeti kereskedelmi ismereteknek mint új tantárgyaknak, továbbá az erdészeti adminisztrációnak és számvitelnek, valamint az erdészeti törvényeknek mint külön tantárgyaknak a tantervbe való felvétele. (L. 1., 2., 6., 7. pontok.)

Ennek a megvalósíthatása érdekében főiskolánkon már az 1911. évben felállítandó volna az erdészeti politikai tanszék s erre a célra az 1911. évi állami költségvetésben megfelelő hitelről kellene gondoskodni. Az új tanszék felállítása az elhelyezés szempontjából semmi nehézséggel sem járna, amennyiben a tanszék tanára előadásait az erdőrendezéstani tanszék tantermében tarthatná s a vegytani laboratórium felépítése után tanári szobát is könnyűszerrel lehetne rendelkezésére bocsátani.

Ennek a módosításnak a következtében a számvitel mint külön tantárgy törölnétek a tantervből. Változás állana be ezenkívül az erdőrendezéstani és a jogi tanszékek jelenlegi tárgyainál is. Az erdőrendezéstani tanszéktől ugyanis az „erdészeti statisztika és adminisztráció“ című tantárgy egészen elvételnek. A jogi tanszéknél pedig „az erdészeti törvények és gyakorlati közigazgatás“nak mint külön tantárgynak előadása megszűnnék s az előadási órák számának ekkép beálló apadása révén elérhető lenne, hogy a fennmaradó jogi tárgyak, a nemzetgazdaságtan és pénzügytan kivételével, a bányászattól elválasztva, „jog I. és II. rész“ cím alatt összevonva, külön adassanak elő az erdészhallgatók számára.

b) Az erdőműveléstan előadásának egy évre való kiterjesztése. (L. 3. pont). Ezzel kapcsolatban az állattan előadásával az erdőműveléstan tanszéknél alkalmazandó adjunktus volna megbízandó s ehhez képest egyik tanársegédi állás adjunktusi állásra volna át-szervezendő.

c) A tantárgyak sorrendjének olyképpen való megváltoztatása, hogy az erdőműveléstan, az erdőhasználattan és iparműtan és az erdészeti törvények előadása megelőzze az erdőrendezéstani, erdőértékszámítástani és erdészeti statisztika előadását s hogy az erdőbecsléstan az erdőhasználattan és iparműtan I. része után adassék elő.

d) Ugyancsak a helyes sorrend érdekében szükséges módosítások közül még megvalósíthatók volnának a közel jövőben: a növénytanak a második évről az első évre, a nemzetgazdaságtannak az első évről a második évre, a fák anatómiája és fiziológiájának, valamint az erdészeti géptannak (egyelőre jelenlegi alakjában) a negyedik évről a második évre való átvitele.

e) A kémiaánál az első rész előadási órái számának egygyel

való apasztása s a kémiai technológiának átmenetileg a II. rész tananyagába való felvétele.

f) A növénykórtan tananyagának átutalása a növénytanba és az erdővédelemtanba (amelynek keretében a fabetegségek ma is előadatnak).

g) A közegészségtan felcserélése az „első segélynyújtás bal-eseteknél“ című tantárggyal.

Nagyon kívánatos volna még a technikai tárgyaknál szükségesnek jelzett módosítások mielőbbi foganatosítása is s ezek között különösen az ut- és vasutépítéstannak, a víz- és hidépítéstannak és az erdészeti szállítási eszközök és berendezéseknek egy tantárggyá való összevonása. Ez azonban nemcsak hogy még egy új tanszéknek a felállítását vonná maga után, hanem emellett előreláthatólag olyan újabb építkezéseket is tenne szükségessé, amelyek nézetem szerint a székhely kérdés eldöntéséig okvetlenül elkerülendők.

Végeredményében a változások következtében az előadási órák száma átmenetileg 2-vel emelkednék, a gyakorlatokra szánt idő ellenben 6 órával apadna.

Mint minden átmenet, ez is bizonyos kellemetlenségekkel járna, amennyiben azokat a tantárgyakat, amelyeknek előadása a mostani sorrendhez képest előbbre kerülne, egy, illetőleg két éven át két évfolyamnak kellene hallgatnia. Ezen azonban előbb vagy utóbb amugy is keresztül kell esni, ha a tantárgyak egymásutánja tekintetében fennálló helytelenségeket meg akarjuk szüntetni.

Azokat a zavarokat, amelyek az órák összeeséséből szoktak származni azoknál a hallgatóknál, akik valamely tantárgyat újból hallgatni kénytelenek, lényegesen csökkenteni lehetne oly módon, hogy az ilyen esetekre az újra hallgatás kötelezettsége, ha nem a szorgalmi osztályzat hiányából ered, felfüggeszteszék addig is, amíg ez a kötelezettség a vizsgarendszer módosításával kapcsolatban egyébként is megszűnnék.

A vizsgarendszer módosítását célzó javaslatom már a közel jövőben megvalósítható volna. Az alapvizsgák és szigorlatok tárgyai természetesen átmenetileg az én javaslatomtól eltérőleg volnának csoportosítandók s néhány tárgyból átmenetileg alapvizsga, illetve szigorlat helyett félévi vizsgákat tennének a hallgatók.

Éppugy már legközelebről meg lehetne valósítani az „Egyéb indítványok” cím alatt előadott összes javaslataimat is, kivéve a tanulmányi erdők kijelölését, ami csak a székhely kérdés eldöntése után történnék meg.

Mindezeknek a reformoknak mielőbbi életbeléptetése lényegesen megkönnyítené annak idején az e javaslatban körülírt új rendszernek a maga egészében leendő megvalósítását.

IRODALOM.

Könyvismertetés.

Szabó Endre: *Alapvonalmérést és illetve távolságmérő léczet nélkülyöz közvetetlen távolságmérés.* (Különlenyomat a „Jó szerencsét” címü folyóirat 1910. évi 5. számából.) Selmeczbánya, 1910. A füzetben a szerző Pulfrich C. dr. idevágó tanulmányait és szerkezeit ismerteti.

Szabó Endre: *A rentabilis jövedelemeloszlás az erdőérték-számítástan fejezeteiben.* (Különlenyomat a „Magyar Erdész-”ből.) Ungvár, 1910. Szerző ebben a füzetben felette elvont elméleti fejtegetéseket nyújt az erdőértékszámítástan köréből. Gondolatait igen bonyolult, pleonazmusokkal telt, nehézkes nyelvezetü mondatokba rejti, amelyeknek eszmemenetét követni ennek következtében az olvasóra fárasztó. Szerző a meglévő erdőértékszámítási irodalom leszólásával kezdi munkáját, ami kissé merész vállalkozás, amikor az elfogadott régi helyett jobb újat nem nyújt. A felvett példában nyert talajértékek a gyakorlat szempontjából meg nem felelők, mert a jelen, illetőleg közelmúlt faárakkal számítottak ki, holott a faáraknak reálisan számbavehető emelkedését ily számításoknál mindig figyelembe kell venni. Ezek az eredményt és a belőle vonható következtetéseket is befolyásolják. (B)

Krenedits Ödön: *A kiscgazda baromfityenyésztése.* Rodiczky Jenő előszavával. Pátria irod. r.-t. IX., Üllői-ut 25. Ára 2 korona. A mű a baromfityenyésztés köréből sok hasznos tanácssal szolgál s ezért vidéken lakó olvasóink részéről méltán figyelmet érdemel.

